

PRILOG „VJESNIKA“ BR. 23

DEKLARACIJE

MARŠALA TITA

I

VLADE DR IVANA ŠUBAŠIĆA

OBJAVLJENE NA OSNOVU SPORAZUMA

OD 16. LIPNJA 1944.

R 98011 + 1 priš.

D1982/13801

DEKLARACIJA

PREDSJEDNIKA NACIONALNOG KOMITETA OSLOBODJENJA

JUGOSLAVIJE

MARŠALA TITA

Narodno-oslobodilački pokret, od samog početka borbe protiv okupatora, težio je da ostvari jedinstvo svih narodnih snaga. Rukovodeći ljudi tog pokreta uvijek su smatrali da je stvar oslobodjenja naše zemlje ispod jarma barbarskog fašističkog osvajača iznad svih ostalih interesa pojedinih političkih i socijalnih grupa i slojeva. Zato su bili u jeku najkrvavijih borbi protiv okupatora i njihovih pomagača učinjeni svi naponi da bi se oni, koji vole svoj narod i njegovu slobodu ujedinili u jednu jedinstvenu narodno-oslobodilačku frontu. Ti naponi bili su krunjeni uspjehom. Jedinstvena narodno-oslobodilačka fronta, koja je zahvatila veliku većinu stanovništva Jugoslavije, postala je općenarodna politička osnova oružanog ustanka protiv okupatora, razvijanja partizanskih odreda, a zatim i regularnih jedinica Narodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije.

Preko dvije i po godine istinski borbene snage u Jugoslaviji s ogorčenjem su morale gledati kako su sve emigrantske vlade redom, umjesto da pomažu nadčovječansku borbu naroda Jugoslavije za slobodu svoje zemlje, tvrdokorno ostale neprijateljske prema Narodno-oslobodilačkom pokretu i preko svog ministra Draže Mihajlovića vodile oružanu borbu protiv svog vlastitog naroda na strani okupatora. Narodni predstavnici, na II. Zasjedanju AVNOJ-a 29. novembra 1943. g., u svojim odlukama osudili su taj izdajnički rad emigrantskih vlada, i kao izraz težnji svih naroda Jugoslavije, donijeli historijske odluke o stvaranju federativne demokratske Jugoslavije.

Narodno-oslobodilački pokret Jugoslavije jeste u svojoj suštini općenarodni, nacionalni i demokratski. Prema tome, još jedamput podvlačimo da vodstvo Narodno-oslobodilačkog pokreta Jugoslavije ima pred sobom jedini i najvažniji cilj — borbu protiv okupatora i njihovih slugu i stvaranje demokratske federativne Jugoslavije, a ne uspostavljanje komunizma, kao što nam neprijatelji podmeću. Dalje, kao što je već izraženo u odlukama drugog zasjedanja AVNOJ-a od 29. novembra 1943. g. narodi će Jugoslavije, po svr-

šetku ovog teškog oslobodilačkog rata na osnovu demokratskog principa, svojom slobodnom voljom, moći da odrede oblik unutrašnjeg uređenja, te odbijamo svaku pomisao da bi oružane snage Narodno-oslobodilačkog pokreta silom oružja spriječavale narode, da njihova volja dodje do punog izražaja, jer je Narodno-oslobodilačka vojska sastavni i najbolji dio našeg naroda.

Nacionalni komitet oslobodjenja Jugoslavije smatrao je odstranjenje Pu-rićeve vlade i Draže Mihajlovića kao ministra vojske pozitivnom činjenicom, i izjavio svoju spremnost da suradjuje s jednom takvom vladom u inozemstvu, koja bi stvarno postavila sebi za cilj da pomogne općenarodnu borbu protiv okupatora.

16. jula održana je na oslobodjenom području Jugoslavije konferencija između Dr. Ivana Šubašića kao predstavnika Kraljevske vlade s jedne strane, i jedne delegacije Nacionalnog komiteta oslobodjenja Jugoslavije pod mojim predsjedništvom s druge strane, o mogućnostima i oblicima suradnje. Suglasnost je bila postignuta po mnogim pitanjima. Sadržina sporazuma već je objavljena. Svrha toga sporazuma jeste: — ojačati oslobodilačke napore naroda Jugoslavije u krvavom ratu protiv okupatora i njegovih pomagača, mobilizirati u toj borbi sve koji danas još stoje po strani, organizirati najveću moguću materijalnu pomoć našim borcima na fronti i narodu u pozadini, onemogućiti izdajicama naših naroda, poput Draže Mihajlovića, da pokrivaju svoja izdajstva autoritetom legitimne vlade, i konačno još čvršće povezati našu oslobodilačku borbu s opće savezničkom frontom protiv Hitlera, još više pomoći opće savezničke napore za uništenje tog najvećeg neprijatelja čovječanstva.

U sporazumu su zaštićene sve nacionalne i demokratske tekovine, koje su naši narodi izvojevali u toku svoje više no trogodišnje borbe protiv okupatora i njihovih pomagača. U tim tekovinama imaju naši narodi garanciju da se ništa ne će učiniti protiv njihove volje. Sporazum s predsjednikom vlade u Londonu Dr. Ivanom Šubašićem došao je upravo kao posljedica pobjeda, koje su izvojevale naši narodi nad okupatorom i njegovim pomagačima. Zato on predstavlja jedan važan korak unaprijed i u konačnoj likvidaciji podle i zločinačke urote otvorenih i slabo zamaskiranih urotnika od Nedića i Pavlića do Draže Mihajlovića, koji su primili oružje od okupatora da bi se njime borili protiv Narodno-oslobodilačke vojske i naroda.

Nema sumnje, da će taj sporazum biti jedan vrlo važan prilog učvršćivanju jedinstva naših naroda u njihovoj teškoj borbi protiv okupatora i njihovih pomagača.

Za one, koji još stoje po strani i koji se kolebaju, ovaj sporazum je posljednji poziv da se priključe Narodno-oslobodilačkom pokretu i izvrše svoju dužnost prema svojoj napaćenoj zemlji.

Ovaj sporazum je posljednji odlučni poziv svim zavedenim Srbima, koji pod Nedićem i Dražom Mihajlovićem služe okupatoru i bore se protiv vlastitog naroda, da se priključe Narodno-oslobodilačkoj vojsci.

Ovaj sporazum je posljednji odlučni poziv da se priključe Narodno-oslobodilačkoj vojsci Jugoslavije svim onim Hrvatima, a naročito domobranima i legionarima, koji se već tri godine bore na strani okupatora vlastitog naroda i protiv Saveznika naših naroda i tako nanose veliku sramotu svojoj hrvatskoj domovini.

Ovo isto važi i za slovenske domobrane, koje je izdajnik Rupnik organizirao za borbu protiv vlastitog naroda na strani njemačkog okupatora.

Više ne može biti nikakvog opravdanja u vrijeme, kada se narod bori na život i smrt. Ni partijski ni drugi razlozi ne mogu opravdati onoga koji stoji po strani, ili čak služi neprijatelju. Fronta oslobodilačke borbe naših naroda dovoljno je široka, da u njemu može zauzeti svoje mjesto svako tko voli svoj narod i zaista hoće, da se oružjem u ruci bori za njegovu slobodu.

Na kraju podvlačimo da je materijalna pomoć koju pružaju našoj Narodno-oslobodilačkoj vojsci naši Saveznici Engleska, Sjedinjene Države i Sovjetski Savez vrlo dragocjena i efikasna i izražavamo svoju zahvalnost za tu pomoć. Mi se nadamo, da će nam Saveznici i u buduće pružati svu moguću pomoć kako bi narodi Jugoslavije sa svojom Narodno-oslobodilačkom vojskom mogli dati maksimum od sebe u zajedničkim naporima za konačnu pobjedu nad omraženim okupatorima.

17. augusta 1944. god.

*Predsjednik
NACIONALNOG KOMITETA
OSLOBOĐENJA JUGOSLAVIJE
MARŠAL JUGOSLAVIJE
JOSIP BROZ-TITO*

DEKLARACIJA VLADE DR. IVANA ŠUBAŠIĆA

Dolaskom svih svojih članova u London, Kraljevska vlada je mogla da održi svoju plenarnu sjednicu tek 1. augusta o. g. te je poslije svestrane rasprave donijela danas slijedeću

D e k l a r a c i j u :

Svoje obrazovanje Kraljevska vlada smatra kao zahtjev narodne volje izražene u borbi i otporu naroda Jugoslavije protiv neprijatelja i u isto vrijeme kao pretpostavka za uklanjanje počinjenih grešaka i onih smetnja koje su spriječavale održanje i jačanje prijateljskih odnosa između velikih Saveznika i nas.

U svom radu ona će imati u vidu te činjenice i u potpunosti izvršavati Sporazum, koji je 16. juna 1944. g. zaključen na oslobođenom području Jugoslavije između predsjednika Kr. vlade Dr. Ivana Šubića i predsjednika Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije maršala Josipa Broza-Tita.

Kraljevska vlada, pristajući radu na poboljšanju naše spoljne i unutrašnje situacije, smatra za svoju prvu dužnost da se pokloni sjenama stotina hiljada palih u borbi protiv neprijatelja.

U isto vrijeme Kraljevska vlada izražava priznanje otporu cjelokupnog naroda, čiji je najviši izraz Narodno-oslobodilačka vojska Jugoslavije, koja je u tri godine borbe postigla i očuvala dragocjene nacionalne demokratske tekovine.

Vlada priznaje privremenu upravu, koju je postavilo Antifašističko vijeće i Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije, kao potrebu održanja unutrašnjeg mira i reda i narodne pomoći borecima oslobodilačke vojske, dok se ne obrazuje jedinstveno predstavništvo zemlje.

Sva zla, koja su neprijatelji i njihovi pomagači učinili u našoj zemlji, smatramo za teški zločin, koji mora biti primjerno kažnjen. Sve one, koji su bilo na kojem dijelu naše zemlje javno ili prikriveno suradjivali s neprijateljima, osudujemo jer su tim učinili najteži zločin izdajstva prema narodu i njegovim svetinjama. Oni će biti predani narodnom sudu kao izdajice. Kraljevska vlada kao legitimni predstavnik kraljevine Jugoslavije među ujedinjenim narodima, ima dvojake dužnosti: jedne koje se odnose na zajedničko

vodjenje rata i postizavanje zajedničkih ratnih ciljeva, a druge koje se odnose na izvršenje onih zadataka, koje će osposobiti našu državnu zajednicu da bude dostojan faktor pri izgradnji i osiguranju budućeg mira.

Stoga će Kraljevska vlada raditi da se jugoslavenska državna politika rata i mira razvija u skladu s politikom naših velikih Saveznika i svih ujedinjenih naroda.

Vlada će naročito nastojati na okupljanju i ujedinjavanju svih demokratskih snaga u zemlji u cilju što skorijeg oslobodjenja od neprijatelja i njihovih pomagača.

Vlada poziva sav naš narod, da se okupi u ujedinjenoj borbenoj fronti pod vodstvom maršala Tita, kako bi postigao što skorije izvojevanje pobjede nad neprijateljem i pristupio mirnom i plodnom radu na obnovi zemlje. Vlada će usredotočiti sve svoje snage na izgrađivanju unutrašnjeg mira buduće demokratske i federativne Jugoslavije, organizirane slobodnom voljom jugoslavenskih naroda.

Vlada će uložiti sve napore da što bolje organizira snabdjevanje Narodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije i cjelokupnog stanovništva zemlje.

Vlada će posvetiti naročitu pažnju pripremanju svega što je potrebno za poslijeratnu rekonstrukciju zemlje, u skladu i suradnji s odgovarajućim ustanovama i organizacijama ujedinjenih naroda.

Vlada će nastojati da se u skladu s postavljenim ciljevima rata oslobode i pripoje Jugoslaviji svi oni krajevi u kojima živi naš narod, i koji nisu do sada bili sastavni dio Jugoslavije, i da se toj i takovoj Jugoslaviji osigura puna državna nezavisnost i suverenost.

Kraljevska vlada smatra da sad moraju ostati po strani sva druga pitanja unutrašnje politike i da se svi jugoslavenski građani moraju posvetiti discipliniranom radu u korist zemlje za pobjedu nad neprijateljem, a u punoj suglasnosti s našim Saveznicima, naročito Velikom Britanijom, Sjedinjenim Državama Amerike i Sovjetskom Unijom.

U Londonu 8. augusta 1944 g.